

Вдосконалення фінансового стану підприємства ТОВ «Ювелірна фабрика «Еліт» можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних потоків ТОВ «Ювелірна фабрика «Еліт» можливе за рахунок збільшення виручки від реалізації.

Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально активізувати збутову діяльність підприємства ТОВ «Ювелірна фабрика «Еліт». Стимулювати збут можна різними методами. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірним зменшеннями цін, застосуванням масової реклами. Не існує для всіх підприємств єдиного рецепту збільшення обсягів реалізації. Тип заходів залежить від особливостей конкретного підприємства та обраної ним стратегії маркетингу.

Список використаних джерел

1. Яблочников С.Л., Жукова О.А., Борсолук О.В. Оцінка фінансового стану підприємства: теоретико-методичні підходи. *Подільський науковий вісник*. 2021. №3(19) 4(20). С.55-59. URL: http://pnv.in.ua/images/Magazine/3-4_2021.pdf
2. Жукова О.А., Озоліна А.О. Теоретичні підходи щодо фінансової стійкості підприємства *Подільський науковий вісник*. 2020. №1(13). С.59-64. URL: http://pnv.in.ua/images/Magazine/1_2020.pdf
3. Паянок Т.М., Савченко А.М., Морозюк А.М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 88-94. URL: 10.32702/2306-6806.2020.12.88
4. Іщенко Н.А. Управління фінансовим станом підприємства та напрямки його удосконалення. *Економіка і фінанси*. 2015. № 1. С. 56-61.
5. Швед В.В., Дробязко О.О. Фінансове планування на підприємствах. *Подільський науковий вісник*. Вінниця. 2017. №1. С. 112-114.
6. Швед В., Свиридюк Я. Теоретико – методичні засади визначення фінансової ефективності на підприємстві. *Матеріали VII Міжнародної науково - практичної інтернет - конференції.: Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку*. 2011. С. 83-85

Ткаченко І.С., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри інформаційних
систем та моделювання в економіці
Хмельницького національного університету
Євась Т.В., старший викладач
кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»
Зяярнюк В.О., магістрант 2-го року
підготовки, спеціальність «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Вінницький інститут Університету «Україна»

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

THE EVALUATION OF EFFICIENCY OF USING FINANCIAL RESOURCES OF THE SMALL ENTERPRISE

Анотація. У статті досліджено сутність та особливості фінансів малого підприємництва. Розглянуто принципи організації фінансових ресурсів. Визначено фактори та критерії ефективності використання фінансових ресурсів малого підприємства. Запропоновано методику оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Ключові слова: фінанси, фінансові ресурси, мале підприємство, критерії ефективності, коефіцієнти економічної ефективності.

Abstract. The article examines the essence and features of small business finance. The principles of organization of financial resources are considered. Factors and criteria of efficiency of use of financial resources of the small enterprise are defined. The method of estimation of efficiency of use of financial resources of the enterprise is offered.

Key words: finance, financial resources, small enterprise, efficiency criteria, economic efficiency coefficients.

Постановка проблеми. В економічно розвинутих країнах мале підприємство є базою економіки, її основною складовою та найдинамічнішим елементом. Малий бізнес забезпечує зайнятість населення, продукує різноманітну продукцію (роботи, послуги), розв'язує багато соціальних та економічних проблем, впливає на формування добробуту в суспільстві. Для виконання вказаних вище функцій мале підприємство потребує певного обсягу фінансових ресурсів, що є основою належного фінансового забезпечення їх господарської діяльності. При цьому однією з важливих проблем у процесі управління фінансовими ресурсами підприємства є оцінка ефективності їх використання.

Стабільне та ефективне функціонування малого підприємства значною мірою забезпечується високим рівнем загального управління фінансами та оптимізацією формування та використання фінансових ресурсів, що в кінцевому результаті повинно сприяти зростанню прибутку, мінімізації підприємницьких ризиків, забезпеченню платоспроможності та ліквідності.

Тому в умовах сьогодення оцінка ефективності використання фінансових ресурсів малого підприємства, як одного з інструментів досягнення їх стійкого та стабільного розвитку є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів досліджуються значною кількістю науковців. Зокрема: Бондарчук І.С., Вареник В.М., Варналій З.С., Вінницька О.А., Гвоздей Н.І., Гринюк, Н.А., Дідур С.В., Кравцова А.М., Крот Л.М. та інші.

Проте, окремі питання, що стосуються специфіки використання фінансових ресурсів у малому підприємстві висвітлені ще недостатньо.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розгляд сутності та специфіки фінансових ресурсів малого підприємства, а також оцінки ефективності їх використання.

Виклад основного матеріалу. Нехтування або приділення недостатньої уваги оцінки ефективності використання фінансових ресурсів малого підприємства негативно відображається на результатах його виробничо-господарської та комерційної діяльності,

викликає виникнення та зростання заборгованості перед партнерами, працівниками, державою, і, як наслідок, призводить до зменшення можливості фінансового забезпечення подальшого розвитку.

Фінанси малого підприємництва – це певна сукупність грошових фондів, що забезпечують процес виробництва та відтворення в рамках цього суб'єкта малого підприємництва, а також сукупність форм і методів формування та використання їх.

Фінанси суб'єктів малого підприємництва мають наступні принципи організації:

- жорстка централізація фінансових ресурсів, що забезпечує швидку маневреність ними, їхню концентрацію на головних напрямках підприємницької діяльності;
- фінансове планування, що визначає на перспективу всі надходження грошових коштів суб'єктів господарювання та основні напрями використання їх;
- формування фінансових резервів, що забезпечують сталу (стійку) роботу в умовах можливих коливань ринкової кон'юнктури;
- безумовне використання фінансових зобов'язань перед партнерами [2, с. 72].

На даному етапі розвитку вітчизняної економіки фінансові ресурси малого підприємства мають такі особливості: у сумі первісного капіталу часто спостерігається дефіцит власних коштів; малий бізнес має обмежений доступ до банківських кредитів; значний рівень собівартості продукції при сильній конкуренції, що зменшує можливості самофінансування; нестабільність реальних джерел додаткових фінансових та інвестиційних ресурсів.

Таким чином, розглянута вище специфіка фінансових ресурсів малого підприємництва визначає певні особливості оцінки ефективності їх використання.

Ефективність функціонування суб'єктів малого бізнесу, підвищення їх конкурентоспроможності, темпи їх розвитку значною мірою визначаються рівнем управління фінансовими ресурсами. Управління фінансовими ресурсами суб'єкта малого бізнесу відповідає загальним принципам управління економічними (виробничими) системами.

Усі компанії розміщують фінансові ресурси в активах, а також залучають кошти. Різниця полягає в акцентах. Проблеми малих підприємств не схожі на проблеми, з якими стикаються великі підприємства, крім того, доступ малих підприємств на фінансові ринки обмежений.

Управління фінансовими ресурсами вітчизняних малих підприємств має низку особливостей, таких як кваліфікаційний бар'єр суб'єктів малого підприємництва, обмеженість ресурсів і залежність від внутрішніх джерел фінансування, простота організаційно-фінансової структури підприємства, іноді елементарність здійснюваних операцій.

На підставі дослідження управління фінансовими ресурсами в секторі малого бізнесу можна зробити висновок про те, що створення на малому підприємстві зрозумілої та логічної схеми організації цього процесу, що припускає підвищення ефективності використання ресурсів за рахунок мобілізації внутрішніх резервів, є реальним чинником підвищення ефективності його фінансово-господарської діяльності [5, с. 540-541].

У науковій літературі основним критерієм ефективності використання фінансових ресурсів підприємства визначають максимальне зростання доходу від залучених у виробництво наявних ресурсів визначеного призначення, за умови найбільш повного їх використання й оптимального співвідношення.

При цьому ступінь використання фінансових ресурсів підприємства формується під впливом таких факторів:

- зовнішні фактори: політичні (ступінь монополізації виробництва, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків); економічні (рівень розвитку виробництва, наявність платоспроможного попиту); соціально-правові форми власності, система оподаткування, соціальні гарантії; територіальні (джерела сировини, ринки збуту, розвиток інфраструктури); демографічні (чисельність населення, міграційні процеси); екологічні (стан навколишнього природного середовища);

- внутрішні фактори: організаційно-технічні (технічна озброєність підприємства, ступінь використання передових технологій, механізм управління, продуктивність праці, маркетингова діяльність та інші); фінансово-економічні (обсяг реалізованих послуг, їх конкурентоздатність, обсяг фінансових ресурсів та їхню структуру, дохід та інші [3, с. 218-219; 4, с. 213].

Узагальнено етапи проведення оцінки фінансових ресурсів малого підприємства можна представити таким чином:

- 1) здійснення класифікації фінансових ресурсів підприємства з урахуванням особливостей діяльності;

- 2) аналіз структури фінансових ресурсів підприємства;

- 3) виявлення особливостей наявних видів фінансових ресурсів підприємства;

- 4) оцінка існуючих підходів до використання фінансових ресурсів підприємства;

- 5) оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;

- 6) аналіз виконання доходної та витратної частини фінансового плану підприємства;

- 7) аналіз формування прибутку підприємства та його розподілу;

- 8) оцінка ймовірності настання банкрутства підприємства;

- 9) оцінка фінансової рівноваги підприємства;

- 10) оцінка величини фінансового левериджу;

- 11) здійснення узагальнення отриманої за результатами проведеної оцінки інформації з метою формування рішень щодо удосконалення існуючих підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства [1, с. 130].

Для комплексної оцінки ефективності використання фінансових ресурсів, що є у розпорядженні малого підприємства, доцільно використовувати систему критеріїв, яка складається з трьох показників, а саме:

1. Коефіцієнт економічної ефективності використання фінансових ресурсів:

$$(\text{ЧП} / \text{ФР}) > 0, \quad (1)$$

де ЧП – середньорічний розмір чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і інших платежів у звітному періоді;

ФР – середньорічний обсяг фінансових ресурсів підприємства у звітному періоді.

2. Коефіцієнт підвищення економічної ефективності використання фінансових ресурсів:

$$(\text{ЧП} / \text{ФР}) > (\text{ЧП}_n / \text{ФР}_n), \quad (2)$$

де $ЧП_n$ – середньорічний розмір чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і інших платежів у попередньому періоді;

$ФР_n$ – середньорічний обсяг фінансових ресурсів підприємства в попередньому періоді.

3. Коефіцієнт оптимальної ефективності використання фінансових ресурсів [3, с.220-221; 7, с. 48]:

$$(ЧП / ФР) \rightarrow \max, \quad (3)$$

Отже, саме така система критеріїв оцінки дозволить більш обґрунтовано та комплексно оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Висновки. На сучасному етапі розвитку економіки України у більшості вітчизняних малих підприємств спостерігається дефіцит фінансових ресурсів, відсутність доступних та дешевих зовнішніх джерел їх формування, нераціональний розподіл капіталу між сферами виробництва та обігу. Тому проблема оцінки рівня забезпеченості підприємств фінансовими ресурсами, пошук джерел їх формування, оцінки ефективності їх використання та запровадження адекватного управління фінансовими ресурсами залишається складною та актуальною. Розглянуті вище фактори, методика та критерії оцінки фінансових ресурсів малого підприємства дозволять вдосконалити наявну систему управління фінансовими ресурсами у малому бізнесі та створити науково-практичну основу для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту малого підприємства.

Список використаних джерел

1. Вареник В.М., Хорошилов С.К. Формування методики оцінки фінансових ресурсів підприємства за сучасних умов функціонування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип.1 (12). С. 129-134. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/12_2018/24.pdf
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2008. 302 с.
3. Гвоздей Н.І., Бондарчук І.С., Вінницька О.А. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Збірник наукових праць «Економічний аналіз»*. 2018. Том 28. № 1. С. 216-221.
4. Гринюк Н.А. Критерії оптимальності управління структурою фінансових ресурсів торговельного підприємства. *Економіка і підприємництво: стан та перспективи*. 2003. №7. С. 204-213.
5. Дідур С.В., Крот Л.М. Управління формуванням фінансових ресурсів малого бізнесу. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип.6 (17). С. 538-541. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/95.pdf
6. Євась Т.В., Шидловський О.О. Механізм формування ліквідності та платоспроможності підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2017. №1. С. 24-26. URL: https://pnv.in.ua/images/Magazine/2018_3.pdf
7. Кравцова А.М. Оцінка ефективності процесу використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка Криму*. 2006. №16. С. 47-50.
8. Ткаченко М.І., Євась Т.В., Свідерська У.Ю. Фінансовий менеджмент на підприємствах в умовах невизначеності. *Подільський науковий вісник*. 2018. №3. С. 82-88. URL : https://pnv.in.ua/images/Magazine/2018_3.pdf

9. Яблочков С.Л., Євась Т. В., Свідерська У.Ю. Формування фінансових ресурсів підприємства та управління ними. *Подільський науковий вісник*. 2018. №2. С. 26-34. URL : https://pnv.in.ua/images/Magazine/2_2018.pdf

10. Швед В.В., Ільницький М.С. Принципи фінансового менеджменту громадських організацій. *Подільський науковий вісник*. 2020. №3-4. С. 84-87. URL: <http://www.pnv.in.ua/images/Magazine/3-4-2020.pdf#page=84>